

■ Аматары

ЯЕ ВЯЛІКАСЦЬ МІНІЯЦЮРА

Экзэмпляры з калекцыі Зарыфы Салахавай з Азербайджана занесены ў Кнігу рэкордаў Гінеса

У Баку абавязкова вярта наведць Музей мініяцюрнай кнігі. Каб пабачыць больш як 8,5 тысячы ўнікальных мініяцюр, выдзеных у 79 краінах свету, прынца Тайланда, напрыклад, наняла прыватны самалёт...

— Як за дастаткова непрацягла час удалося назбіраць такую вялікую калекцыю?

— У 1985 годзе мяне адправілі ў Чэхаславакію для знаёмства з выдавецкай дзейнасцю. У вольны час мы выходзілі ў горад. А што звычайна набывалі людзі ў савецкай Празе? Хрусталь, люстры і сервізы. Я ж пайшла ў букіністычную краму і ў антыкварным аддзеле купіла два малітоўнікі: каталіцкі малітоўнік на нямецкай мове 1878 года і на чэшскай мове 1887 года. Усе здзіўляліся, навошта яны мне, мусульманцы. Тройчы была ў Парыжы, а духоў так ніколі і не прывезла. Затое набыла «Прыгоды маладога лавеласа ў Грэцыі», выдзеныя ў 1815 годзе. Я аб'ездзіла ўвесь свет, адусюль прывозіла кнігі. Абменьвалася мініяцюрамі з іншымі калекцыянерамі. Перапісвалася з усім Савецкім Саюзам, з Польшчай і нават з замежжам. А аднойчы пры таварыстве кнігалюбаў я стварыла клуб цікавых сустрэч, у які з усяго Савецкага Саюза запрашала вядомых пісьменнікаў і артыстаў. Яны прыязджалі ў Баку, выступалі ў маіх арганізацыях, у клубе. Усе камандзіровачныя расходы брала на сябе. Акрамя таго, з'язджалі з ганарарам і падарункамі. Як вы думаеце, што яны маглі для мяне зрабіць?

— Падарыць мініяцюрную кнігу...

— Народны артыст СССР Зіновій Герт прывёз мне 45 міні-кніг. Савецкая паэтэса Рыма Казакова аддала мне ўсе такія выданні, што ў яе былі

дома. Помню падарунак ад вядомага лінгвіста барда Аляксандра Дольскага. Гэта Евангелле ў 4 тамах, у скураным пераплёце з залатым абрэзам...

— А якую кніжную мініяцюру са сваёй калекцыі лічыце найбольш каштоўнай?

— Каран. Па нашым летаблічэнні 1672 года выпуску. Яго мне падарыла адна пажылая жанчына. Мініяцюру яна насіла ў скураным мяшэчку на вярвачцы, якую вешала на сваю шыю. Каран настолькі быў

старадаўнім, што вугалкі мяшэчка прадзіравіліся. Вельмі шаную Новы Завет, выпушчаны ў 1915 годзе з каляровымі ілюстрацыямі...

— Як вашым мініяцюрам удалося трапіць у Кнігу рэкордаў Гінеса?

— Апошні рэкорд мініяцюрнай кнігі быў зарэгістраваны ў 1982 годзе. Гэта была калекцыя аднаго індуса, якая налічвала 286 міні-кніг. З маёй жа калекцыі ў Кнігу рэкордаў Гінеса трапіла 2913 кніг. І каб не патрабаванне да стандарту мініяцюры ў 75 на 75 міліметраў, рэкордаў было б значна больш.

— Самая маленькая кніга ў вашай калекцыі?

— Гэта, я б сказала, мікракніга (0,75 на 0,75 міліметраў), выдадзеная ў Токіа. У ёй расказваецца пра чатыры пары года, яны ілюструюцца. Яшчэ ёсць кнігі гэтага выдавецтва, толькі крыху большыя: 2 на 2 міліметры.

— Няўжо ў іх магчыма нешта прачытаць?

— Кожная з іх мае прызначаную для гэтых мэт лупу. І каб вы ведалі: чым меншы фармат кнігі, тым вышэйшая культура дзяржавы.

Вераніка КАНЮТА.

kanyuta@vziazda.by

Фота Сяргея Нікіцічыча

«АЛМАЗНАЯ СУТРА» ПРЫХОДЗІЦЬ У БЕЛАРУСЬ

Адна з падзей у Дзень беларускага пісьменства ў Полацку — прэзентацыя ўзноўленага самага старога друкаванага дакумента Кітая.

І адбудзецца гэтая прэзентацыя 3 верасня аб 11-й гадзіне на полацкай пляцоўцы фестываля кнігі і прэсы — на «Друкарскім двары XVI стагоддзя», дзе будзе гаспадарыць сучасны друкар, лаўрэат прэміі «За духоўнае адраджэнне» Уладзімір Ліхадзедаў.

Вядомы ў краіне і за яе межамі філакартыст, гісторык, член Саюза пісьменнікаў Беларусі, ён вылучыў многія ініцыятывы, рэалізаваў у падарунак да 500-годдзя беларускага кнігадрукавання многія добрыя справы. Узнавіўшы «Алмазную сутру» па старых тэхналогіях, беларускі руплівец нагадаў пра тое, што ў Паднябеснай вытокі кнігадрукавання адносяцца да 868 года. Хто ведае, магчыма, вопыт кітайскіх першадрукароў быў вядомы і нашаму Францыску Скарыну.

— Другая з вядомых друкаваных у свеце кніг — «Алмазная сутра» — не можа не прывабліваць, — дзеліцца сваімі развагамі Уладзімір Ліхадзедаў. — А ўвогуле самім зваротам да ўзнаўлення гэтага помніка кніжнай культуры я хачу падкрэсліць важкасць стасункаў паміж народамі і культурамі. Ва ўсе часіны такія зносіны былі асновай міралюбства і гуманізму. Дык чаму зараз нам не шукаць еднасць у памкненнях да асэнсавання розных культур, да развіцця і ўмацавання паважлівага стаўлення да чужых здабыткаў?! Якраз да станючага адказу на гэтае пытанне і скіраваны мой шматгадовы праект «У пошуках страчанага».

Поруч з узноўленай «Алмазнай сутрай» на «Друкарскім двары...» можна будзе пазнаёміцца са скарынаўскай спадчынай.

Мікола БЕРЛЕЖ.

АЛЕСЮ АДАМОВІЧУ — 90

Газета працягвае публікацыю матэрыялаў у падтрымку адкрыцця ў пасёлку Глуша Бабруйскага раёна музея Алеся Адамовіча

Трэцяга верасня ў Глушы будзе зноў успамінаць свайго знакамітага земляка. На самай справе Алеся Адамовіча нарадзіўся 3 жніўня 1926 года — на цэлы год і месяц раней. Але падчас вайны маці крыху «падмаладзіла» сына, каб яго не пагналі ў Германію. Гэта дата так і засталася для пісьменніка пашпартнай.

Выстава, творчы вечар у Доме культуры, прагляд кінастужак па творах пісьменніка дапамогуць яшчэ раз ацаніць той уклад у беларускую культуру, якую зрабіў гэты чалавек. Пра свайго бацьку будзе ўспамінаць дачка літаратара Наталля Адамовіч. Яна часта бывае ў Глушы, асабіста знаёма з тутэйшымі жыхарамі. Сярод іх многія ведалі яе бацьку і нават сябравалі з ім. Пісьменнікі, прыхільнікі творчасці Алеся Адамовіча,

госці сустрэчы наведваюць мясцовыя могілкі, дзе пахаваны пісьменнік, і ўскладуць кветкі да велізарнага каменна-помніка.

На сустрэчу запрошаны госці з Дзямідаўскага раёна Смаленскай вобласці. Там вельмі моцныя партызанскія традыцыі, у пасёлку Пржэвальскае кожны год 16 ліпеня адбываецца ваенна-гістарычны фестываль «Слабада партызанская», прысвечаны першаму бою партызан на Смаленшчыне. У гады вайны Алеся Адамовіч, нягледзячы на падлеткавы ўзрост, таксама быў партызанам. І вучні Пржэвальскай школы вывучаюць яго творчасць на пазакласных гадзінах.

Мы ўжо паведамлялі пра тое, што нядаўна пры Бабруйскім райвыканкаме створаны назіральны са-

вет, які будзе каардынаваць дзейнасць па адкрыцці музея. Нядаўна быў зацверджаны яго асноўны састаў, туды ўвайшлі дачка пісьменніка Наталля Адамовіч, намеснік старшыні Бабруйскага райвыканкама Таццяна Варанко, начальнік галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Магілёўскага аблвыканкама Кацярына Музычэнка, начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Бабруйскага райвыканкама Галіна Чарнова, начальнік фінансавага аддзела Бабруйскага райвыканкама Ірына Грэсь, старшыня Глушанскага сельсавета Марыя Сушчанка, дырэктар Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры Зміцер Яцкевіч, кіраўнік абласнога гісторыка-патрыятычнага пошукавага клуба «Вікру» Мі-

калай Барысенка, старшыня Магілёўскага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі Алеся Казека, старшыня Беларускага добраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры Антон Астаповіч, спецыяльны карэспандэнт газеты «Звязда» Нэлі Зігуля. І першае пасяджэнне гэтага савета прымеркавана менавіта да юбілею пісьменніка. У наступным нумары мы падрабязна паведамім пра тое рашэнне, якое будзе прынята.

Летась пры аддзеле ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Бабруйскага райвыканкама быў створаны дабрачынны рахунак, і кожны ахвотны мог унесці сваю лепту ў стварэнне музея. Самы адчувальны ўнёсак зрабіла беларуская пісьменніца Святлана Алексіевіч,

якая ахвяравала 5 тысяч долараў. Сярод тых, хто перавёў грошы на дабрачынны рахунак, Магілёўскі аблвыканкам, Бабруйскі райвыканкам, культурныя ўстановы Бабруйска, абласная бібліятэка імя Леніна, абласное Таварыства беларускай мовы, калектыў газеты «Звязда» і шмат іншых. Яшчэ на пачатку года агульная сума складала 11 800 рублёў. З таго часу яна, па словах начальніка аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Бабруйскага райвыканкама Галіны Чарновай, амаль не мянялася. Таму адным з пытанняў будзе прыцягненне ўвагі да агульнай справы і пошук спонсараў, бо музей ствараецца выключна на дабрачынны ахвяраванні і сродкаў патрэбна шмат.

Нэлі ЗІГУЛЯ.
zigulya@vziazda.by

Нагадваем, што дабрачынны рахунак для збору сродкаў на рэканструкцыю будынка пад музей Алеся Адамовіча адкрыты пры аддзеле ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Бабруйскага райвыканкама:

р/р 3642129272326 у філіяле 703 ААТ АБ «Беларусбанк», код 760 г. Бабруйск, УНП 701226324. Прызначэнне плацяжу «Для вырабу праектна-каштарыснай дакументацыі і рэканструкцыі будынка ў пасёлку Глуша пад музей А. Адамовіча». Увага! Указанне прызначэння плацяжу прыняцёвае! Гэты сказ абавязкова павінен быць цалкам пазначаны на банкаўскім дакуменце.